

Kuntalaisaloite; Kartanonmetsän ja -suon virkistyskäytön turvaaminen ja suojeleminen

Kuntakehityslautakunta 10.06.2026

341/11.07.00.00/2026

Lausunto kuntalaisaloitteeseen ”Kartanonmetsän ja -suon virkistyskäytön turvaaminen ja suojeleminen”

Aloitteen tausta ja sisältö

Kuntalaisaloite ”Kartanonmetsän ja -suon virkistyskäytön turvaaminen ja suojeleminen” on saapunut Mäntsälän kuntaan 3.5.2026. Aloite on luotu Kuntalaisaloite.fi-palvelussa 21.12.2025 ja julkaistu 22.12.2025. Aloitteen on allekirjoittanut yhteensä 228 henkilöä, joista 208 on Mäntsälän kunnan asukkaita. Aloitteessa esitetään, että kunta ryhtyy toimenpiteisiin Kartanonmetsän suojelemiseksi ja Kartanonmetsän virkistyskäytön turvaamiseksi joko hankkimalla koko alueen omistukseensa ja suojelemalla sen tai osoittamalla alueen virkistys- ja suojelealueeksi tulevaisuudessa. Lisäksi esitetään keskustelujen aloittamista maanomistajien kanssa METSO-ohjelman hyödyntämiseksi.

Asemakaavaprosessin eteneminen ja oikeudellinen tilanne

Kunnanhallitus hyväksyi Karlsbergin asemakaavan muutoksen 23.6.2025 (§ 126). Päätöksestä tehtiin kaksi valitusta Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 5.2.2026 (päätös 545/2026; dnrot 4735/03.04.04.04.16/2025 ja 5395/03.04.04.04.16/2025) ja totesi, ettei kunnanhallituksen päätös asemakaavan muutoksen hyväksymisestä ole valituksissa esitetyillä perusteilla lainvastainen. Hallinto-oikeuden päätöksestä on haettu valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 1 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Korkeimman hallinto-oikeuden ilmoittama keskimääräinen käsittelyaika valituslupahakemuksille on noin kuusi kuukautta. Valituslupapyyntö ei kuitenkaan estä asemakaavan täytäntöönpanoa, ellei korkein hallinto-oikeus erikseen määrää täytäntöönpanokieltoa. Tässä asiassa täytäntöönpanokieltoa ei ole määrätty.

Luontoselvitykset ja alueen luontoarvot

Asemakaavamuutos perustuu ajantasaisiin ja laajoihin luontoselvityksiin, joita ovat Mäntsälän kirkonkylän osayleiskaava-alueen luontoselvitykset 2018 (Lumotron 2019), Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys (Sitowise 2024) sekä Karlsbergin asemakaava-alueen liito-oravaselvitys (FCG Oy 2023). Selvityksissä on tunnistettu alueen merkittävät luontoarvot ja arvioitu kaavaratkaisun vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden säilymiseen. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet on nimetty inventointien perusteella ja rajattu rakentamisen ulkopuolelle. Selvitysten mukaan alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas metsälain mukainen vähäpuustoinen luonnontilaisen kaltainen suo, Kartanonmetsä, sekä Metso II -luokan monimuotoisuudelle merkittävä kangasmetsä, Kartanonmetsä. Näille alueille on asemakaavassa osoitettu luo 1 ja luo 2 -merkinnät, joilla turvataan luonnonolosuhteiden säilyminen. Kartanonmetsä ympäröivä metsä on osoitettu MY-merkinnällä (maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja), mikä rajoittaa alueen käyttöä ja tukee luontoarvojen säilymistä.

Sitowisen (2024) luontoselvityksessä todettiin lisäksi edustava, mutta ei luonnollisesti kehittynyt jalopuulehto. Selvityksen mukaan kohde on lahoppuujatkumoltaan ja rakenteeltaan edustava, mutta se ei ole luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen suojeltava luontotyyppi, koska se ei ole luonnontilainen tai luonnontilaiseen verrattava jalopuumetsikkö. Näin ollen SL-merkinnälle ei ole oikeudellisia edellytyksiä. Asemakaavassa osoitettu AR-kortteli 521 ja Puistometsäntie sijoittuvat osittain tämän jalopuulehdon kohdalle, mutta kaavaratkaisussa on arvioitu kohteen luontoarvot ja varmistettu, ettei rakentaminen kohdistu luonnonsuojelulain mukaisiin suojeltaviin luontotyyppisiin.

Liito-oravaselvityksessä (FCG Oy 2023) todettiin, ettei alueelta tehty havaintoja liito-oravasta, vaikka elinympäristö olisi lajille soveltuva. Selvityksen mukaan epävarmuustekijöitä ei ole ja selvitys on riittävä alueen maankäytön suunnittelun kannalta. Kaavaratkaisussa on näin ollen huomioitu myös liito-oravan suojeluun liittyvät velvoitteet.

Virkistyskäytön huomioiminen asemakaavassa

Asemakaavassa on turvattu alueen virkistyskäyttö osoittamalla Kartanonmetsän polkuverkosto säilytettäväksi lähes kokonaisuudessaan ja osoittamalla Kirkonmäki taajamametsäksi. Kaavaratkaisu ei lisää rakentamisen määrää verrattuna voimassa olevaan asemakaavaan, vaan siirtää rakennusoikeutta pois RKY-alueelta. Rakentaminen on sijoitettu riittävälle etäisyydelle arvokkaista luontokohteista ja poluista.

Aloitteessa esitettyjen toimenpiteiden arviointi

Aloitteessa esitetty koko 46 hehtaarin alueen hankkiminen olisi taloudellisesti merkittävä investointi. Vuoden 2026 talousarvion mukainen maanhankinnan määräraha on 1,2 miljoonaa euroa, ja aloitteessa esitetty hankinta vastaisi vähintään tätä määrää tai edellyttäisi lisämäärärahaa. Kunta arvioi maanhankintaa talousarvion ja strategisten tavoitteiden puitteissa, eikä näe tarkoituksenmukaisena hankkia koko aluetta tässä vaiheessa.

Aloitteessa esitettyä VL (lähivirkistysalue) -merkintää tulisi käyttää vain kunnan toteutettavaksi tulevilla virkistysalueilla. Koska aluetta ei ole tarkoitus hankkia kunnalle, ei kyseisen merkinnän käytölle ole perustetta. Aloitteessa esitetty SL-merkintä ei ole tarkoituksenmukainen, koska selvitysten perusteella alueella ei ole luonnonsuojelulain 64 § mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä. METSO-ohjelmaan osallistuminen on maanomistajalle vapaaehtoista, eikä kunta voi velvoittaa maanomistajaa suojelutoimiin. Kaavaratkaisu turvaa alueen keskeiset luontoarvot ilman erillistä METSO-menettelyä.

Johtopäätökset

Asemakaavan muutos turvaa Kartanonmetsän ja Kartanonsuon keskeiset virkistys- ja luontoarvot. Kaavassa on huomioitu polkuverkoston säilyminen, taajamametsän kehittäminen, luo 1 ja luo 2 -merkinnät, MY-alueet, jalopuulehdon oikeudellinen arvio sekä liito-oravaselvityksen tulokset. Hallinto-oikeus on arvioinut kaavaratkaisun lainmukaiseksi, ja valituslupapyyntö korkeimmalle hallinto-oikeudelle ei estä kaavan täytäntöönpanoa, koska täytäntöönpanokieltoa ei ole määrätty. Edellä esitetyin perustein kuntalaisaloite ei anna aiheutta lisätoimenpiteisiin, koska asemakaavan muutos turvaa.

Esittelijä

Kuntakehitysjohtaja Gummerus Vesa

Päätösehdotus

Kuntakehityslautakunta päättää antaa vastauksena saapuneeseen kuntalaisaloitteeseen valmistelutekstin mukaiset tiedot vastauksena. Lautakunta toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös